

ОДЕРЖАННЯ НОТАРІУСОМ ВІДОМОСТЕЙ І ДОКУМЕНТІВ

Закон України «Про нотаріат» визначає право нотаріусів (як державних так й приватних), а також посадових осіб органів місцевого самоврядування, які уповноважені на здійснення нотаріальних дій, одержувати інформацію, а саме відомості і документи, що необхідні для вчинення нотаріальних дій. Це визначається перш за все приписами ст. 46 Закону, яка у поточній редакції виглядає наступним чином:

«Стаття 46. Витребування відомостей і документів, необхідних для вчинення нотаріальної дії»

Нотаріуси або посадова особа, яка вчиняє нотаріальні дії, має право витребувати від фізичних та юридичних осіб відомості та документи, необхідні для вчинення нотаріальної дії.

Відомості та документи, необхідні для вчинення нотаріальних дій, повинні бути подані в строк, визначений нотаріусом. Цей строк не може перевищувати одного місяця.

Неподання відомостей та документів на вимогу нотаріуса є підставою для відкладення, зупинення вчинення нотаріальної дії або відмови у її вчиненні.

*(стаття 46 у редакції Закону
України від 01.10.2008 р. № 614-VI)»*

Таке формулювання приписів ч. 1 статті дозволяє робити висновок, що при витребуванні інформації, яка необхідна нотаріусу (посадовій особі, що вчиняє нотаріальні дії), вони не обмежені обсягом відомостей і документів. Тобто, вони можуть не обмежуватися переліком документів, визначених законом, а вимагати подання також додаткових відомостей чи документів, визначаючи їх на власний розсуд. Але при цьому слід дотримуватися таких обмежень:

— витребування відомостей і документів можливе тільки з метою вчинення нотаріальної дії;

— відомості і документи повинні бути необхідними для вчинення нотаріальної дії.

За приписами ч. 2 статті нотаріус чи посадова особа, що вчиняє нотаріальні дії, має право самостійно визначити строк подання відомостей і документів, але у будь-якому випадку цей строк не може бути довшим за один місяць.

Згідно з ч. 3 статті неподання відомостей та документів на вимогу нотаріуса є підставою для відкладення, зупинення вчинення нотаріальної дії або відмови в її вчиненні.

Отже таке неподання має юридичним наслідком лише відкладення, зупинення вчинення нотаріальної дії (див. ст. 42 Закону України «Про нотаріат») або відмови в її вчиненні (див. ст. 49 Закону України «Про нотаріат»).

Це впливає з особливого правового статусу нотаріуса, який хоча і діє від імені держави, проте не наділений владними повноваженнями (див. ст. 3 Закону України «Про нотаріат»). Це зумовлює неможливість застосування будь-яких заходів впливу на осіб, що не виконують вимоги нотаріуса.

Також слід зауважити, що у певних випадках таке витребування інформації нотаріусом є не тільки його правом, а й обов'язком. Наприклад, при зверненні спадкоємця до нотаріуса (чи осадової особи, що вчиняє нотаріальні дії) у зв'язку з відкриттям спадщини, останні зобов'язані з'ясувати такі відомості:

- факт смерті спадкодавця;
- час відкриття спадщини;
- місце відкриття спадщини;
- коло спадкоємців;
- факт наявності чи відсутності заповіту;
- наявність спадкового майна, його склад та місцезнаходження;
- необхідність вжиття заходів до охорони спадкового майна.

Враховуючи, що обов'язки і можливості нотаріусів на сьогодні значно розширилися через покладення на них функцій державних реєстраторів, наявна можливість отримувати інформацію безпосередньо з державних реєстрів стала дійсно в нагоді. Такі можливості конкретизовані у ст. 46¹ Закону в поточній редакції:

«Стаття 46¹. Використання відомостей єдиних та державних реєстрів

Нотаріус під час вчинення нотаріальних дій обов'язково використовує відомості єдиних та державних реєстрів шляхом безпосереднього доступу до них.

Нотаріус під час вчинення нотаріальних дій обов'язково використовує відомості Єдиного державного демографічного реєстру, а також Державного реєстру актів цивільного стану громадян, Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань, інших єдиних та державних реєстрів, що функціонують у системі Міністерства юстиції України.

Нотаріус під час вчинення нотаріальних дій з нерухомим майном, об'єктом незавершеного будівництва обов'язково використовує також відомості Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Державного земельного кадастру.

Інформація з єдиних та державних реєстрів, отримана нотаріусом під час вчинення нотаріальних дій, залишається у відповідній справі державної нотаріальної контори чи приватного нотаріуса.

Користування єдиними та державними реєстрами здійснюється безпосередньо нотаріусом, який вчиняє відповідну нотаріальну дію.

(Закон доповнено статтею 46¹ згідно із Законом України від 04.07.2012 р. № 5037-VI, стаття 46¹ у редакції Закону України від 16.04.2014 р. № 1219-VII, із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.2015 р. № 247-VIII, у редакції Законів України від 26.11.2015 р. № 834-VIII, від 06.10.2016 р. № 1666-VIII)«

Перш за все впадає в око покладання на нотаріуса обов'язку використання інформації з єдиних державних реєстрів.

Ч. 2-3 статті окрім того визначають перелік єдиних реєстрів, що ними безпосередньо користується нотаріус. До них відносяться реєстри системи Міністерства юстиції України, а також Державний реєстр речових прав на нерухоме майно та Державний земельний кадастр.

Новелою у законодавстві слід вважати приписи Постанови КМУ від 25 березня 2016 р. № 260 «Про деякі питання надання інформації про зареєстровані транспортні засоби та їх власників». За приписами цього нормативного акту затверджені:

— Порядок доступу посадових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, адвокатів, нотаріусів до Єдиного державного реєстру Міністерства внутрішніх справ стосовно зареєстрованих транспортних засобів та їх власників;

— Порядок надання фізичним та юридичним особам інформації з Єдиного державного реєстру Міністерства внутрішніх справ стосовно зареєстрованих транспортних засобів;

— форму запиту про надання витягу з Єдиного державного реєстру Міністерства внутрішніх справ стосовно зареєстрованих транспортних засобів.

Таким чином для отримання інформації стосовно транспортних засобів та їх власників нотаріус так само має безпосередній доступ до Єдиного державного реєстру МВС України.

У всіх інших випадках отримати інформацію (відомості та документи) для здійснення нотаріальних дій можливо лише шляхом формування та направлення запиту нотаріуса до відповідних юридичних та фізичних осіб.

ЗАПИТИ НОТАРІУСА ДО БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ ЩОДО НАЯВНОСТІ ГРОШОВОГО ВКЛАДУ ПОМЕРЛОГО, ЗАПОВІДАЛЬНОГО РОЗПОРЯДЖЕННЯ ТОЩО ПРИ ОФОРМЛЕННІ СПАДЩИНИ

Це один із самих розповсюджених видів запиту нотаріуса при оформленні спадщини.

Також слід зазначити, що він же має доволі докладне унормування і правове забезпечення. Можливе саме тому, що при цьому мова йде про банківську і нотаріальну таємницю.

Як не дивно, при такому правовому забезпеченні процесу нотаріальні запити стосовно грошових вкладів виявилися «каменем спотикання» у відносинах нотаріусів і «ПриватБанка» (до його реорганізації). У конфлікт втручалось МЮ та НБУ. Історія і вирішення конфлікту не є предметом цього посібника.

Отже, право на отримання цієї інформації делеговані нотаріусами ст. 46 Закону України «Про нотаріат», про що докладно викладено у попередньому розділі.

У свою чергу, приписами ст. 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність» передбачено порядок розкриття банківської таємниці:

«Стаття 62. Порядок розкриття банківської таємниці

Інформація щодо юридичних та фізичних осіб, яка містить банківську таємницю, розкривається банками:

1) на письмовий запит або з письмового дозволу відповідної юридичної чи фізичної особи;

(пункт 1 частини першої статті 62 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 27.03.2014 р. № 1170-VII)

2) за рішенням суду;

(пункт 2 частини першої статті 62 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 15.02.2011 р. № 3024-VI)

3) органам прокуратури України, Служби безпеки України, Державному бюро розслідувань, Національній поліції, Національному антикорупційному бюро України, Антимонопольного комітету України — на їх письмову вимогу стосовно операцій за рахунками конкретної юридичної особи або фізичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності за конкретний проміжок часу;

(пункт 3 частини першої статті 62 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 20.11.2003 р. № 1294-IV, від 14.10.2014 р. № 1698-VII, від 12.11.2015 р. № 794-VIII, від 23.12.2015 р. № 901-VIII)

4) центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику:

а) на його письмову вимогу щодо наявності банківських рахунків;

б) підпункт «б» пункту 4 частини першої статті 62 виключено

*(згідно із Законом України
від 04.07.2014 р. № 1588-VII)*

в) підпункт «в» пункту 4 частини першої статті 62 виключено

*(згідно із Законом України
від 14.10.2014 р. № 1700-VII,
який вводится в дію з 26.04.2015 р.)*

*(пункт 4 частини першої статті 62 із змінами, внесеними
згідно із Законами України від 15.02.2011 р. № 3024-VI,*

від 16.10.2012 р. № 5463-VI,

від 04.07.2013 р. № 406-VII,

*у редакції Законів України
від 27.03.2014 р. № 1166-VII,*

від 13.05.2014 р. № 1261-VII)

5) центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, на його запит щодо фінансових операцій, пов'язаних з фінансовими операціями, що стали об'єктом фінансового моніторингу (аналізу) згідно із законодавством щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, а також учасників зазначених операцій;

*(частину першу статті 62 доповнено пунктом 5
згідно із Законом України від 28.11.2002 р. № 249-IV,*

пункт 5 частини першої статті 62 у редакції

Законів України від 01.12.2005 р. № 3163-IV,

від 18.05.2010 р. № 2258-VI,

із змінами, внесеними згідно із

Законом України від 16.10.2012 р. № 5463-VI)

6) органам державної виконавчої служби, приватним виконавцям на їхню письмову вимогу з питань виконання рішень судів та рішень, що підлягають примусовому виконанню відповідно до Закону України «Про виконавче провадження», стосовно наявності та/або стану рахунків боржника, руху коштів та операцій на рахунках боржника за конкретний проміжок часу, а також про інформацію щодо договорів боржника про зберігання цінностей або надання боржнику в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа, що охороняється банком.

*(частину першу статті 62 доповнено пунктом 6
згідно із Законом України від 22.05.2003 р. № 835-IV,*

пункт 6 частини першої статті 62 у редакції

Законів України від 04.11.2010 р. № 2677-VI,

від 02.06.2016 р. № 1404-VIII,

*зміни, внесені Законом України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII, в частині
положень,*

що стосуються діяльності приватних виконавців, вводяться в дію з
05.01.2017 р.)

7) Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку у випадках самостійного подання банком інформації про банк як емітент та адміністративних даних відповідно до законів про цінні папери та фондовий ринок;

(частину першу статті 62 доповнено пунктом 7 згідно із Законом України від 04.07.2012 р. № 5042-VI)

8) за рішенням суду Національному агентству з питань запобігання корупції стосовно наявності та стану рахунків, операцій за рахунками конкретної юридичної особи або фізичної особи, фізичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності відповідно до Закону України «Про запобігання корупції»;

(частину першу статті 62 доповнено пунктом 8 згідно із Законом України від 14.10.2014 р. № 1700-VII, який вводиться в дію з 26.04.2015 р.)

9) іншим банкам у випадках, передбачених цим Законом та Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»;

(частину першу статті 62 доповнено пунктом 9 згідно із Законом України від 14.10.2014 р. № 1702-VII, враховуючи зміни, внесені Законом України від 28.12.2014 р. № 78-VIII)

10) Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, на його письмову вимогу у зв'язку із здійсненням ним виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, — щодо наявності та стану рахунків, операцій за рахунками конкретної юридичної або фізичної особи, фізичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності;

(частину першу статті 62 доповнено пунктом 10 згідно із Законом України від 10.11.2015 р. № 772-VIII, який вводиться в дію з 11.06.2016 р.)

10) центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, на його письмовий запит під час бюджетного процесу з метою проведення верифікації і перевірки достовірності інформації, поданої фізичними особами для нарахування та отримання соціальних виплат, пільг, субсидій, пенсій, заробітних плат, інших виплат, що здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів Пенсійного фонду України та інших фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, та своєчасного і в повному обсязі їх здійснення, надається інформація щодо відкритих на їхнє ім'я рахунків (поточних, кредитних, депозитних тощо), операцій та залишків за ними. У разі нарахування та отримання соціальних виплат, пільг, субсидій, призначених на сім'ю або домогос-

ЗМІСТ

ОДЕРЖАННЯ НОТАРІУСОМ ВІДОМОСТЕЙ І ДОКУМЕНТІВ. . .	3
ЗАПИТИ НОТАРІУСА ДО БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ ЩОДО НАЯВНОСТІ ГРОШОВОГО ВКЛАДУ ПОМЕРЛОГО, ЗАПОВІДАЛЬНОГО РОЗПОРЯДЖЕННЯ ТОЩО ПРИ ОФОРМЛЕННІ СПАДЩИНИ	6
ЗАПИТИ НОТАРІУСА ДО ЗБЕРИГАЧІВ ЦІННИХ ПАПЕРІВ (ДЕПЗИТАРНИХ УСТАНОВ) ПРИ ПРОВАДЖЕННІ У СПАДКОВІЙ СПРАВІ	13
ЗАПИТИ НОТАРІУСА ДО ВІДПОВІДНИХ ОРГАНІВ ЮСТИЦІЇ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ.	15
ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ НОТАРІУСАМИ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ БЕЗПОСЕРЕДНЬО З ЄДИНИХ ТА ДЕРЖАВНИХ РЕЄСТРІВ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ	20
ОТРИМАННЯ НОТАРІУСОМ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ЗАРЕЄСТРОВАНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ З ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ МВС.	22
ОТРИМАННЯ НОТАРІУСОМ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ЗАРЕЄСТРОВАНИХ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ З ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ	23
ВІДМОВИ У ВЧИНЕННІ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ, ВИНЕСЕННЯ ПОСТАНВИ ПРО ВІДМОВУ У ВЧИНЕННІ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ ТА ОСКАРЖЕННЯ ТАКИХ ПОСТАНОВ	24
ЗРАЗКИ ПОСТАНОВ ПРО ВІДМОВУ У ВЧИНЕННІ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ	30
ОСКАРЖЕННЯ ПОСТАНОВ НОТАРІУСА ПРО ВІДМОВУ У ВЧИНЕННІ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ	38
ПОСТАНОВА ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ УКРАЇНИ від 30 травня 2008 р. № 7 «Про судову практику у справах про спад- кування»	40
ВИЩІЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ СУД УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ І КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ «Про судову практику розгляду справ про оскарження нотаріальних дій або відмову в їх вчиненні»	53

АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ «Узагальнення судової практики з розгляду спорів про оскарження нотаріаль- них дій або відмову в їх вчиненні»	86
НАКЛАДАННЯ ЗАБОРОНИ ВІДЧУЖЕННЯ НЕРУХОМОГО МАЙНА ТА ЗНЯТТЯ ЗАБОРОНИ	97
ВИДАЧА СВИДОЦТВА ПРО ПРИДБАННЯ ЖИЛИХ БУДИНКІВ З ПРИЛЮДНИХ ТОРГІВ	104
ПРИЙНЯТТЯ В ДЕПОЗИТ ГРОШОВИХ СУМ І ЦІННИХ ПАПЕРІВ	106
ОСКАРЖЕННЯ ІНШИХ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ	107
ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ ВНАСЛІДОК НЕПРАВОМІРНИХ ДІЙ НОТАРІУСА	112